

Temat lekcji: To ode mnie zależało – mowa zależna.

Klasa VII szkoły podstawowej

Cel ogólny: wzbogacenie słownictwa i doskonalenie poprawności językowej uczniów

Cele operacyjne:

Po zajęciach uczniowie powinni:

- odróżniać mowę zależną od niezależnej
- przekształcać mowę niezależną w zależną
- stosować odpowiednie znaki interpunkcyjne w wypowiedziach zapisywanych w mowie zależnej

NACOBESZU, czyli cele w języku ucznia:

- odróżniasz mowę zależną od niezależnej
- przekształcasz mowę niezależną w zależną
- stosujesz odpowiednie znaki interpunkcyjne w wypowiedziach zapisywanych w mowie zależnej

Przebieg lekcji:

Część organizacyjna:

1. Powitanie uczniów
2. Sprawdzenie obecności
3. Podanie uczniom celów lekcji
4. Zapisanie tematu lekcji

Część właściwa lekcji

Rozmowa z uczniami na temat zamieszczonego poniżej rysunku, np. krótki opis scenki przedstawionej na obrazku.

Przykład polecenia:

1. Opisz, co widzisz na zamieszczonym rysunku. Pamiętaj o słowach osoby leżącej na kanapie.

Przy tak sformułowanym poleceniu uczeń, opisując scenkę, z pewnością będzie wykorzystywał zdania podrzędnie złożone, nie mając świadomości, że konstruuje zdania w mowie zależnej.

Będzie to okazja do wyjaśnienia, czym jest mowa zależna.

Przykład wypowiedzi ucznia:

Na zamieszczonym obrazku widać mamę, która położyła się, żeby odpocząć. To jej się jednak nie udaje, ponieważ dzieci, chłopiec i dziewczynka, zaczynają jej dokuczać. Mama zdenerwowana pyta, czy nie mają gdzie skakać. Krzyczy, że dopiero się położyła. Prosi, żeby dzieci dały jej poleżeć. Błaga, żeby dały jej chociaż dziesięć minut.

2. Kolejne ćwiczenie to podkreślenie fragmentów wypowiedzi mamy oddających treść jej słów.

Przykład :

czy nie mają gdzie skakać

że dopiero się położyła

żeby dzieci dały jej poleżeć

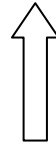
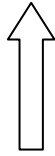
żeby dały jej chociaż dziesięć minut

(fragmenty uczniowie podkreślają lub wypisują)

Po wykonaniu powyższego ćwiczenia uczniowie zauważają, że słowa mamy wprowadzane były w opisie w postaci zdań podrzędnych, co jest okazją do wytłumaczenia, czym jest mowa zależna i jak ją zapisujemy.

Mowa zależna to przywołanie cudzej wypowiedzi własnymi słowami. W mowie zależnej przytoczone słowa stają się częścią naszej wypowiedzi, która przyjmuje kształt zdania złożonego podrzędnie.

Krzyczy (co?), że dopiero się położyła

Zdanie nadrzędne

zdanie podrzędne

3. Ćwiczenie

Przekształć wypowiedzi bohaterów w mowę zależną. Pamiętaj o interpunkcji zdania złożonego.

- Aleksandra powiedziała: „Nie będę jadła lodów, wolę kupić jabłka.”
- Krzysztof krzyknął do Bartka: „Idź do klasy!”
- Marysia i Kasia sprzeczały się i Kasia burknęła niezadowolona: „Daj mi spokój, nie chcę się kłócić”

4. Ćwiczenie

Wypowiedzi przytoczone za pomocą mowy zależnej podkreśl na niebiesko.

- Ja sam to zrobię – powiedział Maciek.
- Skarżył się, że nikt nie chciał mu pomóc.
- Poprosiła, żeby nie czekać na nią dłużej.
- Co mówiła mama? „Powinnaś przeczytać lekturę”.

5. Ćwiczenie

Dokończ podane zdania, stosując mowę zależną.

Poprosiłam go, aby

.....

Powiedziałam, że

.....

Zapytałem, czy

.....

Część podsumowująca:

- Podsumowanie zajęć przez nauczyciela, zwrócenie uwagi na stopień realizacji celów, stopień łatwości i trudności poszczególnych zadań.
- Ocenienie aktywności uczniów.

Irena Sauter
doradca metodyczny